

แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสายอาชีพ สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อการมีงานทำ

MANAGEMENT GUIDELINES OF VOCATIONAL PROGRAMS FOR STUDENTS WITH SPECIAL NEEDS FOR EMPLOYMENT

บุณทริกา บุลภักดี¹ และดุสิตา ทินมาลา²

Buntarika Bulpakdi¹ and Dusida Tinmala²

^{1,2}คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{1,2}Faculty of Education, Chulalongkorn University

Received: December 3, 2022 / Revised: March 21, 2023 / Accepted: March 24, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงบรรยายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์หลักสูตรและสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสายอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อการมีงานทำ 2) วิเคราะห์ความสอดคล้องของการบริหารจัดการหลักสูตรในประเทศไทยและระดับสากล และ 3) พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน ผู้สอนและผู้ให้บริการ 10 คน ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) 2 คน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตร 3 คน วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัยพบว่า

1. วิทยาลัยนำหลักสูตรของ สอศ. มาใช้โดยพิจารณาจากบริบทของท้องถิ่น ประกอบกับการเตรียมความพร้อมผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง สื่อวัสดุอุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน และการกำกับคุณภาพการใช้หลักสูตร

2. ความสอดคล้องของการบริหารจัดการหลักสูตรในประเทศไทยและระดับสากล ได้แก่ 1) การร่วมมือกับสถานประกอบการในการวางแผนใช้หลักสูตรและทำสัญญาข้อตกลงเป็นสถานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และแหล่งเรียนรู้ 2) การจัดบริการสนับสนุนและครูการศึกษาพิเศษ และ 3) การกำกับคุณภาพของหลักสูตรเพื่อติดตามการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาและสถานประกอบการ

3. แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสายอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อการมีงานทำ ประกอบด้วย 1) การประชาสัมพันธ์หลักสูตร 2) การวางแผนการใช้หลักสูตร 3) การกำหนดทรัพยากร และ 4) การกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตร

คำสำคัญ: การบริหารจัดการหลักสูตรสายอาชีพ ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ การมีงานทำ

Abstract

The objectives of this descriptive research were (1) to analyze the vocational program and vocational program management for students with special needs for employment; (2) to analyze the consistency of vocational program management in Thailand with the vocational program management at the international level; and (3) to develop management guidelines of vocational program. This research was conducted by interviewing 5 school administrators, 10 teachers and service providers, 2 experts from the Office of Vocational Education Commission (VEC), and 3 persons involved with program management; by analyzing related documents and research studies; and by conducting focus group discussion involving experts.

The research results were as follows:

1. The colleges implemented a vocational program developed by VEC. Each college independently considered to manage program based on local context as well as readiness preparation of teachers and involving personnel, media and equipment, learning resources, instructional management, and program quality assurance needed to carry out in the program management process.

2. The consistency of vocational program management in Thailand with the vocational program management at the international level consisted of the following: (1) the collaboration with enterprises and related agencies to plan for program implementation and the signing of a memorandum of understanding for asking them to be the places for internship and learning resources; (2) the provision of supporting services and special education teachers; and (3) the monitoring of program quality assurances to follow up the program implementation of educational institutions and enterprises.

3. The management guidelines of vocational programs for students with special needs for employment consisted of the following: (1) the public relations of the program; (2) the planning for program implementation; (3) the allocation of resources; and (4) the monitoring of program quality assurance for program implementation.

Keywords: Vocational Program Management, Student with Special Needs, Employment

บทนำ

ตามนโยบายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษในแผนพัฒนาการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่มุ่งสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเหมาะสมตามศักยภาพของบุคคล โดยคำนึงถึงความแตกต่าง

หลากหลาย (Office of the Education Council, 2017) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษารวมถึงสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) มีบทบาทในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในรูปแบบที่เหมาะสมและมีคุณภาพเพื่อสร้างโอกาสและพัฒนาคุณภาพชีวิตบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ สถานศึกษาจึงต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้เหมาะสม

และครอบคลุมลักษณะความต้องการพิเศษตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดประเภทความพิการทางการศึกษาทั้ง 9 ลักษณะ ได้แก่ ความบกพร่องทางการเห็น ความบกพร่องทางการได้ยิน ความบกพร่องทางสติปัญญา ความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ความบกพร่องทางการเรียนรู้ ความบกพร่องทางการพูดและภาษา ความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ ภาวะออทิซึม และพิการซ้อน (Ministry of Education, 2009)

นายการุณ สกุลประดิษฐ์ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เสนอแนวคิดการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพให้กับทุกคน และเป็นไปตามนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาชาติ กล่าวคือ การเปิดมิติใหม่ทางการศึกษาเพื่อให้เป็น “สังคมสำหรับทุกคน” หรือ “Inclusive Society” ที่มุ่งจัดการศึกษาตามช่วงวัยเป็นสำคัญ โดยจัดให้ครอบคลุมตั้งแต่การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มจนถึงเตรียมทักษะอาชีพ นโยบายและแนวคิดดังกล่าวนำมาสู่การดำเนินการในรูปแบบทวิศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ร่วมมือกับ สอศ. และความร่วมมือทวิภาคีกับสถานประกอบการเพื่อจัดการศึกษาและการส่งเสริมการประกอบอาชีพอย่างเต็มรูปแบบ

การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาระบบทวิศึกษาบนพื้นฐานแนวคิด Inclusive Society เป็นการจัดการศึกษาที่ให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษและผู้เรียนด้อยโอกาสได้รับการศึกษาและความช่วยเหลือตามช่วงวัยไปจนถึงการมีงานทำ ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงที่เด็กถูกทอดทิ้งหรือหลุดออกจากระบบ (No Child Left Behind) สอศ. และสถานประกอบการต่าง ๆ จึงได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในลักษณะ MOU เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพระบบทวิภาคีและรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษและด้อยโอกาส รวมถึงผู้เรียนจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษเพื่อจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเตรียมสู่อาชีพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและผลิตกำลังคนด้านวิชาชีพให้มี

คุณภาพ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันเข้าสู่ตลาดแรงงานและประกอบกิจการส่วนตัวในรูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน (Special Education Bureau, 2017)

จากการดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าศึกษาในสถานศึกษาสายอาชีพ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาทักษะสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ประสานความร่วมมือกับวิทยาลัยสารพัดช่าง สอศ. จัดโครงการนำร่องให้วิทยาลัยสารพัดช่าง 6 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง วิทยาลัยสารพัดช่างพระนคร วิทยาลัยสารพัดช่างสี่พระยา วิทยาลัยสารพัดช่างธนบุรี วิทยาลัยสารพัดช่างสมุทรปราการ และวิทยาลัยสารพัดช่างเชียงใหม่ที่เปิดหลักสูตรระยะสั้น 108 อาชีพรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเฉพาะ ได้แก่ ความบกพร่องทางการเรียนรู้ ภาวะออทิซึม และปัญหาทางการเรียนรู้เนื่องจากข้อจำกัดในการเรียนหรือพฤติกรรม เข้าเรียนหลักสูตรระยะสั้นเน้นฝึกทักษะการใช้ชีวิตและการฝึกอาชีพ รวมถึงส่งต่อผู้เรียนเข้าสู่ระบบการศึกษาหรือการประกอบอาชีพตามความเหมาะสมต่อไป (Isranews Agency, 2015)

การศึกษาวิจัยแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษทางการเรียนรู้ในสายอาชีพเพื่อการมีงานทำ (Tantixalerm et al., 2016) พบว่า ผู้เรียนสามารถเรียนสายอาชีพได้และครูผู้สอนก็มีความสามารถในการสอนทักษะอาชีพเป็นอย่างดี เพียงแต่จำเป็นต้องเสริมความเข้าใจด้านการจัดการพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้เรียน และปรับรูปแบบระบบการเรียนการสอนอาชีพศึกษา โดยเตรียมความพร้อมของบุคลากรให้มากขึ้น สำหรับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรที่มีอยู่ควบคู่ไปกับการสำรวจความต้องการของตลาดอาชีพรวมถึงสำรวจความสนใจของผู้เรียนเพื่อพิจารณาเปิดหลักสูตรเพิ่มเติมทั้งแบบระยะสั้นและระยะยาว

นายวณิชย์ อ่วมศรี รองเลขาธิการ สอศ. กล่าวว่า หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสายอาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่างมีความยืดหยุ่นสูง (Chinnapong, 2015) มีทางเลือกหลากหลายให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษทางการเรียนรู้สามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจ และมีแนวโน้มที่ดีในการประกอบอาชีพและดูแลตนเองได้ โดยนាំร่องให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษทางการเรียนรู้เข้ามาศึกษา จึงเป็นโอกาสให้สถานศึกษาได้พัฒนาครูและปรับหลักสูตรให้รองรับตามความต้องการจำเป็นและศักยภาพของผู้เรียนได้มากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันหลักสูตรที่เปิดสอนอยู่มี 2 ลักษณะ คือ 1) หลักสูตรปกติ ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และ 2) หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น โดยมีผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้ามาเรียนร่วมกับเด็กทั่วไป (Isranews Agency, 2015)

จากการดำเนินการของ สอศ. เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดเปิดรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าศึกษาในระดับอาชีวศึกษามากขึ้นและขอค้นพบจากการศึกษาวิจัยที่ระบุถึงความต้องการในการพัฒนาความสามารถของบุคลากรทางการศึกษา หลักสูตรและการบริหารจัดการต่าง ๆ การศึกษาวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาและพัฒนาแนวทางในการบริหารจัดการหลักสูตร กล่าวคือการพิจารณาองค์ประกอบหลักในการดำเนินงานในการนำหลักสูตรไปใช้ส่งเสริมผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษให้มีความสามารถและเกิดการเรียนรู้ทางสายอาชีพที่เหมาะสมในบริบทการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมบนพื้นฐานแนวคิดการจัดการศึกษาใน “สังคมสำหรับทุกคน” หรือ “Inclusive Society” ที่กล่าวไว้ข้างต้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์หลักสูตรและสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสายอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อการมีงานทำ

2. เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของการบริหารจัดการหลักสูตรสายอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อการมีงานทำในประเทศไทย และหลักสูตรในระดับสากล

3. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสายอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อการมีงานทำที่เหมาะสมตามมาตรฐานสากลและบริบทของประเทศไทย

ทบทวนวรรณกรรม

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) นำเสนอหลักการของหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากำลังคนระดับเทคนิคให้มีความสมรรถนะ คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพอิสระ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้อย่างกว้างขวาง เน้นสมรรถนะเฉพาะด้านด้วยการปฏิบัติจริง สามารถเลือกวิธีการเรียนตามศักยภาพและโอกาส สนับสนุนการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษา ระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษาสถานประกอบการ ชุมชนและท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับสภาพยุทธศาสตร์ของภูมิภาค เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Office of Vocational Education Commission, 2020)

การจัดการศึกษาโดยการบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning) ในอาชีวศึกษาเป็นการรวมความรู้ทางทฤษฎีที่ได้จากการเรียนในห้องเรียนกับการฝึกปฏิบัติทางวิชาชีพนอกห้องเรียนในสภาพการทำงานจริง และงานที่ฝึกปฏิบัติต้องเป็นงานที่มีคุณภาพหรือสามารถพัฒนาความสามารถของผู้เรียนได้ การจัดการศึกษาลักษณะนี้อาจ

เป็นการศึกษาวิจัย การฝึกงาน สหกิจศึกษา การทำงาน เพื่อสังคม การทำงานในสถานประกอบการหรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นต้น (Academic Services and Registration Division, Suratthani Rajabhat University, 2020; Yawai et al., 2017)

สอศ. ได้กำหนดภารกิจและนโยบายการจัดอาชีวะเพื่อคนพิการเพิ่มขึ้น โดยสนับสนุนวิทยาลัย ให้เปิดห้องเรียนพิเศษให้ครบทุกภูมิภาค (Office of Empowerment of Persons with Disabilities, 2015) นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้จัดตั้งศูนย์บริการสนับสนุนผู้เรียนพิการ (Disability Support Services: DSS) เพื่อทำหน้าที่ให้การปรึกษาด้านการเรียน จัดทำแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ผลิตและบริการสื่อจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษา ประสานงานกับหน่วยงาน และสาขาวิชาเพื่อสนับสนุนการเรียน รวมทั้งฝึกอบรม และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียน (Dailynews Online, 2018)

วิธีการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพบริหารจัดการหลักสูตรสายอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย และสัมภาษณ์แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ประกอบด้วย ผู้บริหารหรือผู้แทนผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ 5 คน ผู้สอนและผู้จัดบริการสนับสนุนในสถานศึกษาที่มีผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ 10 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรจาก สอศ. 2 คน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตร 3 คน จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รวบรวมด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สังเคราะห์ฐานข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสายอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประกอบด้วย กลุ่มประเทศแถบทวีปยุโรป กลุ่มประเทศแถบทวีปเอเชีย และกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN)

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการจัดการหลักสูตรสายอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อการมีงานทำ ใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 มาพัฒนา (ร่าง) แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสายอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อการมีงานทำ และดำเนินการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการบริหารจัดการหลักสูตรสายอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้ง 6 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน ผู้สอน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิจาก สอศ. 1 คน และผู้แทนสถานประกอบการ 1 คน ประเด็นในการสนทนากลุ่ม ได้แก่ 1) แนวทางการประชาสัมพันธ์ 2) แนวทางการวางแผนการใช้หลักสูตร 3) แนวทางการกำหนดทรัพยากร และ 4) แนวทางการกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตร

ผลการวิจัย

1. สภาพหลักสูตรสายอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อการมีงานทำ

1.1 การกำหนดจุดมุ่งหมาย วิทยาลัยใช้หลักสูตรแกนกลางของ สอศ. ที่กำหนดจุดมุ่งหมาย ให้มีการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษมีทักษะและสมรรถนะในงานอาชีพ รวมถึงการมุ่งพัฒนาบุคลิกภาพ คุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ และการมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือ การมีงานทำที่ตรงตามสาขาที่เรียนทั้งในสถานประกอบการหรือการมีกิจการเป็นของตนเอง โดยคำนึงถึงประเด็นสำคัญ คือ 1) การมีความรู้และทักษะในสาขาวิชาที่เรียนสามารถสร้างผลงานเป็นชิ้นงานได้ และ 2) การทำกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมทักษะชีวิต การดูแลตนเอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

1.2 การกำหนดเนื้อหา วิทยาลัยระบุเนื้อหา และประสบการณ์โดยยึดตามหลักสูตรแกนกลางและให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรคือ ให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ และปรับ

การจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ บางวิทยาลัยปรับลดชั่วโมงของรายวิชาสามัญและเพิ่มชั่วโมงของรายวิชาสมรรถนะเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการฝึกปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ส่วนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจะจัดให้แก่ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเช่นเดียวกับผู้เรียนทั่วไป ซึ่งแต่ละวิทยาลัยมีรูปแบบการจัดการที่แตกต่างกัน เช่น การฝึกประสบการณ์วิชาชีพในรูปแบบของโรงเรียน โรงงาน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการจริง นอกจากนี้บางวิทยาลัยจัดให้ผู้เรียนศึกษาวิชาชีพระยะสั้นเพิ่มเติม เพื่อเสริมทักษะอาชีพและการประกอบอาชีพทางเลือกในอนาคต สำหรับการจัดลำดับเนื้อหาและประสบการณ์เป็นไปตามโครงสร้างหลักสูตรที่ สอศ. กำหนด โดยแต่ละหลักสูตรกำหนดเวลาเรียนในระดับ ปวส. เป็นระยะเวลา 2 ปี และกำหนดชั่วโมงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพไม่น้อยกว่า 320 ชั่วโมง

1.3 การกำหนดการประเมินผล

การประเมินผลผู้เรียน ผู้สอนประเมินผลผู้เรียนอย่างยืดหยุ่นและหลากหลายโดยพิจารณาการประเมินผลที่มีจุดเน้นแตกต่างกัน เช่น การประเมินการปฏิบัติ การส่งงาน พัฒนาการและความสามารถ และวิทยาลัยที่เปิดรับผู้เรียนในกลุ่มที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว จะจัดการประเมินผลผู้เรียนโดยใช้เกณฑ์เดียวกันกับผู้เรียนทั่วไป ขณะที่กลุ่มผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จำเป็นต้องกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลที่แตกต่างจากผู้เรียนทั่วไปเนื่องจากข้อจำกัดด้านภาษา สำหรับการประเมินผลผู้เรียนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ วิทยาลัยและสถานประกอบการจะมีบทบาทในการประเมินผู้เรียน โดยการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องหรือตามความสะดวกของผู้สอน ทั้งนี้ผู้สอนและสถานประกอบการจะติดต่อสื่อสารกันเพื่อปรับเนื้อหาวิชาให้ตรงตามที่สถานประกอบการต้องการ

การประเมินผลครู ประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านการนิเทศติดตามผู้สอน ในลักษณะไม่เป็นทางการ โดยการรายงานการสอนหรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

การประเมินเนื้อหาและประสบการณ์ในหลักสูตร วิทยาลัยประเมินเนื้อหาด้วยการสื่อสารกันระหว่างผู้สอนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยระบุอุปสรรคสำคัญในการเรียนของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษคือ เนื้อหาบทเรียนที่เป็นทฤษฎีจึงได้ประเมินเนื้อหาและพิจารณาปรับลดเนื้อหาในเชิงทฤษฎีควบคู่กับการเพิ่มเนื้อหาในเชิงปฏิบัติ หรือการจัดเนื้อหาที่เน้นการฝึกทักษะทางอาชีพ สำหรับการประเมินผลการจัดประสบการณ์ในหลักสูตร วิทยาลัยจะใช้ข้อมูลจากศิษย์เก่าที่มีประสบการณ์ในการทำงานในสถานประกอบการมาประเมินผลหลักสูตร

1.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตร

ปัญหาการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจของบุคลากรเกี่ยวกับลักษณะความต้องการพิเศษของผู้เรียน ความรู้ความเข้าใจของผู้สอนเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่รับผิดชอบ การขาดล่ามภาษามือเพื่อประกอบการอธิบายเนื้อหา สัดส่วนของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษต่อชั้นเรียนที่ไม่เหมาะสม รวมถึงข้อจำกัด ความพร้อม และสมรรถนะของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ การมีสัดส่วนเนื้อหาในเชิงทฤษฎีมากกว่าเนื้อหาในเชิงปฏิบัติ การพัฒนาอย่างรวดเร็วของสื่อและเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลต่อการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่สนับสนุนการจัดการศึกษา รวมทั้งการมีทัศนคติเชิงลบและขาดความเชื่อมั่นจากสถานประกอบการและสังคมต่อการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตร สถานศึกษาควรมีหลักสูตรที่หลากหลายและมีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการพิเศษของผู้เรียน โดยผู้สอนจำเป็นต้องมีความสามารถในการค้นหาศักยภาพของผู้เรียน เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนและต่อยอดไปสู่ทักษะในการประกอบอาชีพ

1.5 ปัจจัยเสริม

ปัจจัยเสริมจากภายในสถานศึกษา ได้แก่ การขับเคลื่อนนโยบายด้านการศึกษาพิเศษจากผู้บริหาร การมีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเชิงบวก

ที่มีต่อผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษของผู้สอน การจัดการศึกษาของวิทยาลัยที่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน การจัดให้มีบุคลากรสายสนับสนุนอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถานประกอบการ และการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในวิทยาลัยที่เหมาะสมกับผู้สอนและผู้เรียน

ปัจจัยเสริมจากภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ การมีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเชิงบวกของสถานประกอบการและสังคมที่มีต่อผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ การสร้างเครือข่ายที่ส่งเสริมให้เกิดช่องทางการประกอบอาชีพและตลาดแรงงาน การได้รับความร่วมมือจากครอบครัวและชุมชนในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียน และการกำหนดความเชี่ยวชาญเฉพาะกลุ่มความต้องการพิเศษของแต่ละวิทยาลัย

1.6 การบริหารจัดการหลักสูตรสายอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ

การขออนุมัติใช้หลักสูตร วิทยาลัยใช้หลักสูตรที่ได้รับการอนุมัติจาก สอศ. และวิทยาลัยสามารถบริหารจัดการนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างอิสระสามารถปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับกลุ่มผู้เรียนและการเลือกเปิดหรือปรับรายวิชา โดยวิทยาลัยมีแนวทางในการเลือกเปิดสาขา คือ สาขาดังกล่าวเป็นสาขาที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และปฏิบัติได้และนำไปสู่การมีงานทำ เป็นสาขาที่ผู้เรียนและผู้ปกครองสนใจ เป็นสาขาที่วิทยาลัยมีความพร้อมในการเปิดสอน และมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

การประชาสัมพันธ์หลักสูตร วิทยาลัยมีแผนการประชาสัมพันธ์ให้เป็นไปอย่างทั่วถึง คือ 1) การประสานงานและทำบันทึกข้อตกลงระหว่างโรงเรียนที่มีกลุ่มเป้าหมายและวิทยาลัย 2) จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์แบบเปิดบ้าน (Open House) 3) ประชาสัมพันธ์เชิงรุก โดยการแนะนำนอกสถานที่และการเข้าถึงผู้เรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล และ 4) การฝากข่าวสารประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วิทยาลัยจะจัดปฐมนิเทศเพื่อให้ผู้เรียนได้ทำความ

รู้จักกับผู้สอนและรับทราบรายละเอียดของรายวิชาในหลักสูตรก่อนเข้าเรียน

การวางแผนการใช้หลักสูตร วิทยาลัยได้นำหลักสูตรจาก สอศ. มาใช้ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนและสภาพของท้องถิ่น โดยวางแผนนำหลักสูตรมาใช้ในการเตรียมความพร้อมของผู้สอน สื่อวัสดุอุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมผู้เรียนก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการวัดและประเมินผล

การกำหนดทรัพยากร ด้านงบประมาณ วิทยาลัยในสังกัดของรัฐได้รับงบประมาณตามการเสนอโครงการ ขณะที่วิทยาลัยสังกัดเอกชนได้รับงบประมาณจากมูลนิธิหรือหน่วยงานต้นสังกัดและการจัดกิจกรรมหารายได้อื่น ๆ ด้านบุคลากร วิทยาลัยที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวม จัดงาน DSS และจัดหาบุคลากรสายสนับสนุนตามกลุ่มความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน ด้านทรัพยากรการเรียนรู้ วิทยาลัยทุกแห่งจัดทำฐานข้อมูลในระบบ RMS (R-Chee-Wa Management System) และในบางวิทยาลัยได้จัดทำระบบข้อมูลผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเพิ่มเติม วิทยาลัยส่วนใหญ่มีสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีที่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน

การกำกับคุณภาพการใช้หลักสูตร มีวิธีการดำเนินการดังต่อไปนี้

1) บุคลากรในวิทยาลัยจะได้รับการอบรมให้ความรู้และทักษะที่มีเนื้อหาเดียวกันกับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างไรก็ตามเนื้อหาในการอบรมยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและสอดคล้องกับลักษณะงานของอาชีวศึกษา โดยแต่ละวิทยาลัยสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการอบรมได้ตามความสนใจอย่างน้อย 2 ครั้งต่อปีการศึกษา

2) การนิเทศการสอน ฝ่ายวิชาการของวิทยาลัยจัดการนิเทศติดตามอย่างเป็นทางการ โดยจัด

ให้มีการประชุมเพื่อนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอน จัดทำรายงานผลการจัดการเรียนการสอน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างการประชุม

3) การดูแลช่วยเหลือผู้เรียน วิทยาลัยมีระบบครูที่ปรึกษาสำหรับดูแลผู้เรียน และได้จัดการดูแลช่วยเหลือเพิ่มเติมทั้งในด้านวิชาการและการใช้ชีวิตในวิทยาลัย เช่น การจัดบริการล่ามภาษาเพื่อการสอนเสริมและสรุปเนื้อหาที่เรียน การจัดหาหอพัก การจัดให้มีผู้ดูแลในกรณีของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว และการจัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิต

4) การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตร สถานประกอบการและวิทยาลัยร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ เพื่อให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และการร่วมมือกับชุมชนในลักษณะของการจัดกิจกรรมจิตอาสา

2. ความสอดคล้องของการบริหารจัดการหลักสูตรสายอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อการมีงานทำในประเทศไทยและหลักสูตรในระดับสากล

การบริหารจัดการหลักสูตรสายอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อการมีงานทำในประเทศไทยและในระดับสากลนั้นมีความสอดคล้องกันโดยวิทยาลัยในประเทศไทยและต่างประเทศจะร่วมมือกับสถานประกอบการในการวางแผนการใช้หลักสูตรและจัดอบรมบุคลากรสายสนับสนุนและครูการศึกษาพิเศษเพื่อให้สามารถสนับสนุนการสอนของครูผู้สอน

และสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ รวมถึงการกำกับคุณภาพหลักสูตรที่สถานศึกษาในประเทศไทยและต่างประเทศก็ต่างให้ความสำคัญเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและศักยภาพของผู้เรียน

3. แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสายอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อการมีงานทำ

3.1 แนวทางการประชาสัมพันธ์ที่เน้นไปยังกลุ่มผู้เรียนและผู้ปกครอง และกลุ่มสถานศึกษา สถานประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยรูปแบบและวิธีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย

3.2 แนวทางการวางแผนการใช้หลักสูตร โดยการสร้างระบบส่งต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่สำคัญของผู้เรียน โดยความร่วมมือกันวางแผนการจัดการศึกษาโดยกลุ่มผู้ปกครอง สถานศึกษา ชุมชน และประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อวางแผนเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

3.3 แนวทางการกำหนดทรัพยากร ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้สอน และบุคลากรให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ รวมถึงทรัพยากรการเรียนรู้ สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.4 แนวทางการกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตร โดยร่วมกันเสนอรูปแบบและแนวทางการกำกับติดตามคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลหลังสำเร็จการศึกษาของผู้เรียน

ตารางที่ 1 แสดงแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสายอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อการทำงาน

แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสายอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อการทำงาน			
การประชาสัมพันธ์หลักสูตร	การวางแผนการใช้หลักสูตร	การกำหนดทรัพยากร	การกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตร
1. ประชาสัมพันธ์ข้อมูลคุณสมบัติพื้นฐานที่จำเป็นของผู้เรียนและสถานศึกษาไปยังกลุ่มผู้เรียนและผู้ปกครองด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย	1. สร้างระบบส่งต่อข้อมูลเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยอาศัยความร่วมมือจากฝ่ายสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และทีมสหวิชาชีพ	1. การเตรียมผู้บริหาร ผู้สอน และบุคลากรสายสนับสนุนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและดูแลช่วยเหลือผู้เรียน	1. การร่วมประชุมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อเสนอแนวทางการกำกับติดตามคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน และการรับผลสะท้อนกลับจากการใช้หลักสูตร
2. เน้นการสร้างภาคีเครือข่ายการจัดกิจกรรมแนะแนวเชิงรุกนอกสถานที่ การประชาสัมพันธ์ออนไลน์ การฝากข่าวประชาสัมพันธ์ตามหน่วยงานต่าง ๆ และการเพิ่มช่องทางการสื่อสารออนไลน์	2. วางแผนร่วมกันเพื่อปรับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และวัดประเมินผลที่หลากหลายและยืดหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องความต้องการของสถานประกอบการ	2. เตรียมแหล่งทรัพยากร สื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ งบประมาณ เครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน วิทยาลัย และสถานประกอบการ	2. การจัดรูปแบบกำกับติดตามคุณภาพการจัด การเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การจัดประชุมเพื่อรายงานผล การสอน การนิเทศการสอน และการฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพ
	3. วางแผนประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อกำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร		3. ติดตามประเมินผลหลังสำเร็จการศึกษาจากผู้เรียนและสถานประกอบการ โดยเน้นที่การติดตามข้อมูลการนำความรู้และทักษะไปใช้ในการทำงาน

อภิปรายผล

ประเด็นที่ 1 การประชาสัมพันธ์หลักสูตรในรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย เสนอให้มีรูปแบบที่หลากหลายและมีรายละเอียดเพียงพอสำหรับผู้เรียนและผู้ปกครอง กลุ่มสถานศึกษาในระดับการศึกษา ก่อนปวส. ที่มีผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ สถานประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการสร้างความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเหล่านี้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของผู้เรียนที่มีความ

ต้องการพิเศษจากการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในระดับการศึกษาต่าง ๆ รวมถึงระดับวิทยาลัย (Anyango, 2017; Maingi-Lore, 2016; Nor & Yasin, 2018; Porter, 2017; Walk & Schinnenburg, 2015; Pliansri, 2008)

ประเด็นที่ 2 การวางแผนการใช้หลักสูตร เสนอการวางแผนการใช้หลักสูตร ดังนี้

1. การจัดระบบส่งต่อข้อมูล และการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาเดิม วิทยาลัยควรใช้ข้อมูล

ที่ได้รับจากการส่งต่อจากสถานศึกษาเดิมในการปรับหลักสูตรและการวัดประเมินที่คำนึงถึงความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน เนื่องจากการใช้ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ Pirttimaa และ Hirvonen (2016) ที่ระบุว่า ครูการศึกษาพิเศษในสถานศึกษาปัจจุบันและผู้สอนจากสถานศึกษาเดิมควรทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกทรัพยากรการเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อไป

2. การส่งเสริมทักษะวิชาชีพ และการส่งเสริมเรียนรู้ของผู้เรียน การนำหลักสูตรระยะสั้นมาจัดร่วมกับหลักสูตรทั่วไป เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจ บางวิทยาลัยสำรวจความต้องการของตลาดแรงงานก่อนพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้มีความสอดคล้องตามความต้องการของตลาดแรงงาน หลักสูตรระยะสั้นนี้อาจสามารถช่วยเพิ่มโอกาสการมีงานทำให้แก่ผู้เรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Cavanagh et al. (2019) ที่กล่าวว่าหลักสูตรสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษควรมีระยะเวลาในการอบรมสั้น สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีความยืดหยุ่น หลากหลาย และใกล้เคียงกับการทำงานจริง หากผู้เรียนบางกลุ่มได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเฉพาะงานใดงานหนึ่งอาจเป็นผลให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานไม่หลากหลาย ไม่ได้รับประสบการณ์ใหม่ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ผู้เรียนบางส่วนอาจได้ประกอบอาชีพที่ไม่ตรงตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา จึงควรส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพหรือการมีงานทำในอนาคต รวมถึงการพัฒนา Soft Skills จะสามารถเพิ่มโอกาสการมีงานทำหลังสำเร็จการศึกษาให้กับผู้เรียนได้ (Fadhil et al., 2021; Succi & Canovi, 2020)

3. การร่วมมือระหว่างวิทยาลัยกับสถานประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วิทยาลัยควรดำเนินการเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือตั้งแต่เริ่มวางแผนรับผู้เรียน และร่วมกันวางแผนเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน

ให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและอาชีพในอนาคต โดยอาจจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการฝึกประสบการณ์การทำงานในลักษณะ “ทวิภาคี” ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมตลอดหลักสูตร สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning: WIL) ที่มีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีโอกาสประยุกต์ความรู้ ทักษะการทำงาน และทักษะอาชีพ (The Committee on Education, The Senate, 2020; Khawloueng, 2017; Yawai et al., 2017)

ประเด็นที่ 3 การกำหนดทรัพยากรบุคลากรและแหล่งการเรียนรู้ และการฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพ

1. ด้านบุคลากร ครูผู้สอน และบุคลากรสายสนับสนุนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อสวัสดิภาพของผู้เรียนและส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน จึงควรมีความรู้และทักษะที่พร้อมจัดการเรียนรู้และให้การดูแลช่วยเหลือที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษและช่วงวัยของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และควรได้รับโอกาสในการพัฒนาความรู้และทักษะในสาขาวิชาที่ตนเองรับผิดชอบให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของงานอาชีพนั้น ๆ อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ McCain (2020) ที่กล่าวว่า การสร้างทัศนคติที่ดีต่อบุคลากร การสื่อสาร และการสร้างความร่วมมือที่จำเป็นในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ผู้บริหารจึงควรมีแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดนโยบายและระบบการบริหารจัดการที่ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงาน เพื่อพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้ Kendall (2016) ระบุว่า การมีฝ่ายบริการสนับสนุนและจัดทำแผนการสนับสนุนด้านการเรียนรู้ (Learning Support Plans) เพื่อให้สามารถช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

2. ด้านแหล่งการเรียนรู้และ การฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพ การบริหารจัดการ

ทรัพยากร เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และงบประมาณในการจัดบริการสนับสนุนผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างเป็นระบบจะช่วยให้เกิดสภาพคล่องในการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนทั้งด้านวิชาการและความจำเป็นอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกันวิทยาลัยควรพิจารณาสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน และกลุ่มองค์กรวิชาชีพเพื่อเพิ่มโอกาสการเรียนรู้และประสบการณ์การทำงานที่หลากหลาย (Sutthirat, 2013; Buasri, 1988, Thumthong, 2010; Pliansri, 2008; Pusara, 2008; Wongkaew & Kornpuang, 2017; Tambumrung, 1984; The Committee on Education, The Senate, 2020; Anyango, 2017; Maingi-Lore, 2016; Ng, 2015; Pan, 2020; Porter, 2017; Walk & Schinnenburg, 2015; Zirkle, 2017)

ประเด็นที่ 4 การกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยวิธีการที่หลากหลายกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น กรรมการสถานศึกษา สถานประกอบการ กลุ่มวิชาชีพ และรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น ศิษย์เก่า และผู้ปกครอง ด้วยการกำกับติดตามคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือ และการจัดการฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพ การรับฟังความเห็นในลักษณะสะท้อนผลจากการใช้หลักสูตร รวมถึงการติดตามประเมินผลการนำความรู้และทักษะไปใช้ในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้สถานศึกษาปรับปรุงหลักสูตรและบริหารจัดการหลักสูตรได้ครอบคลุมกับความต้องการของผู้ใช้หลักสูตร เนื่องจากการสื่อสารกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในสถานศึกษาอาชีวศึกษาและการเข้าสู่ตลาดแรงงานของผู้เรียน และสร้างความเชื่อมั่นและสัมพันธภาพที่ดีกับสถานประกอบการ ซึ่งสามารถนำไปสู่การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการ และการนำผลที่ได้รับไปพัฒนาหลักสูตรต่อไป (Galvão, 2014; Pereira et al., 2016)

สรุปผล

การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสายอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อการทำงานที่พัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์หลักสูตรและวิเคราะห์ความสอดคล้องของการบริหารจัดการหลักสูตรสายอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อการทำงานในประเทศไทยและในระดับสากล โดยเสนอแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร 4 แนวทาง ได้แก่ 1) การประชาสัมพันธ์หลักสูตร ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย 2) การวางแผนการใช้หลักสูตรด้วยการสร้างระบบส่งต่อข้อมูล วางแผนร่วมกันเพื่อปรับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และวัดประเมินผล และวางแผนประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อวางแผนเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน 3) การกำหนดทรัพยากร เตรียมผู้บริหาร ผู้สอน และบุคลากรสายสนับสนุนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและความต้องการจำเป็นพิเศษ และเตรียมแหล่งทรัพยากร สื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ งบประมาณ และเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 4) การกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตร โดยจัดรูปแบบกำกับติดตามคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ติดตามประเมินผลหลังสำเร็จการศึกษาจากผู้เรียนและสถานประกอบการ

ข้อเสนอแนะ

ในการทำวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยควรศึกษาประชากรและตัวอย่างของวิทยาลัยที่มีความหลากหลายทั้งด้านหลักสูตร การจัดการ และลักษณะความต้องการพิเศษของผู้เรียนในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเพื่อให้ครอบคลุมบริบทของสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา และศึกษาหลักสูตร/สาขาวิชาที่สอดคล้องกับการส่งเสริมโอกาสการทำงานที่ยั่งยืน รวมทั้งศึกษาข้อจำกัดและแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรร่วมระหว่างวิทยาลัยและสถานประกอบการที่มุ่งเน้นการส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียนให้ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการและมี

แนวโน้มที่จะรับผู้เรียนเข้าทำงานหลังสำเร็จการศึกษาได้อย่างแท้จริง และศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและการบริหารจัดการหลักสูตรในลักษณะการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษได้ฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพตลอดจนศึกษาแนวทางการพัฒนาสาขางานที่เป็นทางเลือกในหลักสูตรโดยใช้ฐานจากหลักสูตร/สาขาวิชาที่มีอยู่เดิม หรือพัฒนาสาขางานจากหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นเดิมเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องความสามารถและข้อจำกัดของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ

1. ข้อเสนอต่อ สอศ.

1.1 วิทยาลัยควรได้รับการเตรียมความพร้อมในด้านความรู้เกี่ยวกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ ธรรมชาติของผู้เรียน ข้อจำกัดในการเรียน การดูแลช่วยเหลือทั้งด้านวิชาการและด้านการดำรงชีวิต และดูแลสภาวะที่เหมาะสมกับช่วงวัย

1.2 วิทยาลัยมีความจำเป็นต้องได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวทางการปรับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาและผู้เรียน รวมถึงให้สถานประกอบการ

มีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมพัฒนา และผลิตบัณฑิตตลอดจนการกำกับติดตามคุณภาพ ทั้งนี้ สอศ. อาจพิจารณาจัดกิจกรรมให้ความรู้ในลักษณะการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศติดตามอย่างเป็นกัลยาณมิตร และการหนุนเสริมตามความจำเป็นอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอต่อวิทยาลัย

2.1 สร้างความตระหนักถึงความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และข้อจำกัดของตนเองให้แก่ผู้เรียนตั้งแต่ช่วงการแนะแนวการศึกษา และควรสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ปกครองในการร่วมตัดสินใจเลือกสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความสามารถและข้อจำกัดที่แท้จริงของบุตรหลาน

2.2 จัดการทดสอบคัดผู้เรียนที่เหมาะสมเพื่อประเมินความสามารถในการเรียนที่สอดคล้องกับคุณสมบัติของผู้เรียนในแต่ละหลักสูตร/สาขาวิชา

2.3 ส่งเสริมและจัดระบบการประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนเพื่อการทำงานทั้งระหว่างเรียนและฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพ

References

- Academic Services and Registration Division, Suratthani Rajabhat University. (2020). *Guidelines for Work Integrated Learning: WIL*. Suratthani Rajabhat University. [in Thai]
- Anyango, O. M. (2017). *School-based factor influencing implementation of inclusive education in public secondary schools in Makadara Sub Country, Kenya* [Master's thesis]. University of Nairobi.
- Brewer, R., & Movahedazarhouli, S. (2019). Flipped learning in flipped classrooms: A new pathway to prepare future special educators. *Journal of Digital Learning in Teacher Education*, 35(3), 128-143. <https://doi.org/10.1080/21532974.2019.1619110>
- Buasri, T. (1988). *Curriculum theory design and development*. Arawan Printing. [in Thai]
- Cavanagh, J., Meacham, H., Cabrera, P. P., & Bartram, T. (2019). Vocational learning for workers with intellectual disability: Interventions at two case study sites. *Journal of Vocational Education and Training*, 71(3), 350-367. <https://doi.org/10.1080/13636820.2019.1578819>

- Chinnapong, P. (2015). *Pilot project: Vocational teaching for students with special needs in 5 polytechnic colleges*. MGR Online. <https://mgronline.comqol/detail/9580000040738> [in Thai]
- Dailynews Online. (2018). *Accessibility to study in vocational colleges of students with disabilities*. <https://www.dailynews.co.th/education/663735> [in Thai]
- Fadhil, S. S., Ismail, R., & Alnoor, A. (2021). The influence of soft skills on employability: A case study on technology industry sector in Malaysia. *Interdisciplinary Journal of Information, Knowledge, and Management*, 16, 255-283. <https://doi.org/10.28945/4807>
- Galvão, M. (2014). Making the case for vocational education and training improvement: Issues and challenges. In. M. Galvão (Ed.), *Quality assurance in vocational education and training* (pp. 5-16). [https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/270970490A6E-9327C1257CA800407038_Quality assurance in VET.pdf](https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/270970490A6E-9327C1257CA800407038_Quality%20assurance%20in%20VET.pdf)
- Isranews Agency. (2015, November 4). *Research shows students with autism can learn vocational programs with supports from system, curriculum, and teachers*. https://www.isranews.org/thaireform-news-education/42471-education_42471.html [in Thai]
- Kendall, L. (2016). Higher education and disability: Exploring student experiences. *Cogent Education*, 3(1), 1-12. <https://doi.org/10.1080/2331186X.2016.1256142>
- Khawloueng, D. (2002). *The development of strategies to enhance work-integrated learning of private enterprises in the industrial estate in the Eastern Region*. Burapha University. [in Thai]
- Maingi-Lore, M. (2016). *Factors influencing academic performance of students with special needs in institutions of higher learning: The case of middle level colleges in Machakos County, Kenya* [Master's thesis]. University of Nairobi.
- McCain, M. M. (2020). *Benefits of inclusion: Supports and strategies for students with intellectual disabilities* [Master's thesis]. Grand Valley State University. <https://scholarworks.gvsu.edu/gradprojects/17>
- Ministry of Education. (1996). *Criteria for people with learning disability B.E. 2552 (A.D. 2009)*. <https://www.mua.go.th/users/hecommission/doc/law/ministry%20law/142%20handicap%20MoE.pdf> [in Thai]
- Ministry of Education. (2009). *Criteria for people with learning disability B.E. 2552 (A.D. 2009)*. http://law.m-society.go.th/law2016/uploads/lawfile/20100210_15_14_27_7714.pdf [in Thai]
- Ng, M. S. H. (2015). *Factors influencing the success of inclusive practices in Singaporean schools* [Master's thesis]. University of Oslo.
- Nor, N. M., & Yasin, M. H. M. (2018). The application of Epstein's model in the implementation of career transition programme for students with learning disabilities. *Journal Penelitian Dan Pengembangan Pendidikan Luar Biasa*, 5(1), 7-13. <http://journal2.um.ac.id/index.php/jppplb/article/view/2316/2699>

- Office of Empowerment of Persons with Disabilities. (2015). *Open classroom for students with disabilities in all vocational colleges in 2015*. http://neppr56.dep.go.th/index.php/knowledge/knowledge_detail/36 [in Thai]
- Office of the Education Council. (2004). *Monitoring and evaluating for dual vocational training report*. <http://www.thaiedresearch.org/index.php/home/paperview/76/?topicid=3> [in Thai]
- Office of the Education Council. (2017). *Monitoring and evaluating for dual vocational training report [Press release]*. <http://www.thaiedresearch.org/index.php/home/paperview/76/?topicid=3> [in Thai]
- Office of Vocational Education Commission. (2020). *Curriculum of high vocational education B.E. 2563 (A.D. 2020)*. <http://bsq.vec.go.th/Portals/9/Course/30/2563/neww3.pdf> [in Thai]
- Pan, C. Y. (2020). *Special educational needs teachers in finnish inclusive vocational education and training*. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8335-2>
- Pereira, E., Kyriazopoulou, M., & Weber, H. (2016). Inclusive Vocational Education and Training (VET)–Policy and practice. In A. Watkins, & C. Meijer (Eds.), *Implementing inclusive education: Issues in bridging the policy-practice gap* (pp. 89-107). Emerald. <https://doi.org/10.1108/S1479-363620160000008006>
- Pirttimaa, R., & Hirvonen, M. (2016). From special tasks to extensive roles: The changing face of special needs teachers in finnish vocational further education. *Journal of Research in Special Educational Needs*, 16(4), 234-242. <https://doi.org/10.1111/1471-3802.12078>
- Pliansri, P. (2008). *Development of a casual model of the success in inclusive education management of schools under the Office of the Basic Education Commission* [Master's thesis]. Chulalongkorn University. [in Thai]
- Porter, G. L. (2017). *Inclusive education: Three factors that matter*. <https://inclusiveeducation.ca/2017/02/17/inclusive-education-three-factors-that-matter/>
- Pusara, R. (2008). *Curriculum development: Education reform*. Book Point. [in Thai]
- Special Education Bureau. (2017). Open the door to ‘inclusive-society’ project. http://special.obec.go.th/view_news.php?id=752 [in Thai]
- Succi, C., & Canovi, M. (2020). Soft skills to enhance graduate employability: Comparing students and employers’ perceptions. *Studies in Higher Education*, 45(9), 1834-1847. <https://doi.org/10.1080/03075079.2019.1585420>
- Suleymanov, F. (2014). *Academic achievements of students with special needs in inclusive education: A case study of one primary school in Azerbaijan* [Master's thesis]. University of Oslo.
- Sutthirat, C. (2013). *Curriculum development: Theory to practice*. V. Print (1991). [in Thai]
- Tambumrung, S. (1984). *Curriculum and curriculum management*. Unable to Confirm. [in Thai]

- Tantixalerm, C., Sathirakul, T. S., Kitnuntaviwat, V., Bulpakdi, B., Opartkiattikul, W., & Tinmala, D. (2016). *Educational provision guidelines for students with learning problems for employment*. Quality Learning Foundation. [in Thai]
- The Committee on Education, The Senate. (2020). *Document for considering: Work integrated learning: WIL for dual vocational education*. The Secretariat of the Senate. [in Thai]
- Thumthong, B. (2010). *Curriculum development*. Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Walk, M., & Schinnenburg, H. (2015). Success factors and (unintended) consequences of inclusive education in the United States: Implications for the German context. In G. Hensen, & A. Beck (Eds.), *Inclusive education-International strategies and development* (pp. 175-197). Beltz Juventa.
- Wongkaew, S., & Kornpuang, A. (2017). The administration model for enhancing mainstreaming standard of inclusive schools under the Office of the Basic Education Commission. *Journal of Education Naresuan University*, 19(2), 230-244. https://so06.tcithaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/89866/70624 [in Thai]
- Yawai, A., Vongchawalitkul, N., & Jaisumran, K. (2017). The characteristics and competencies of practical management graduate in labor market needs within Nakhon Ratchasima Province and suggest the instructional models are compatible. *Journal of Business Administration, Association of Private Higher Education Institution of Thailand under the Patronage of Her Royal Highness Princess Mahachakri Sirindhorn*, 6(1), 33-51. [in Thai]
- Zirkle, C. (2017). A qualitative analysis of high school level vocational education in the United States-Three decades of positive change. In M. Pilz (Ed.), *Vocational education and training in times of economic crisis: Lessons from around the world* (pp. 321-337). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-47856-2_17

Name and Surname: Buntarika Bulpakdi

Highest Education: Doctoral of Development Education, Chulalongkorn University

Affiliation: Chulalongkorn University

Field of Expertise: Business and Vocational Education

Name and Surname: Dusida Tinmala

Highest Education: Master of Special Education, University of Newcastle

Affiliation: Chulalongkorn University

Field of Expertise: Special Education